

۱۲۳۳۷۲۷

۹۵، ۸، ۱۵

مجمع الزکوة و فروعها

جامعه و فرهنگ

نیجر

دکتر امیر بهرام عرب احمدی

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور
مشخصات نشر
مشخصات ظاهری
فروست
شابک
وضعیت فهرست نویسی
موضوع
شناخته افزوده
رده ی کنگره
رده ی ملی
شماره کتابشناسی

عرب احمدی، امیربهرام / ۱۳۴۶
جامعه و فرهنگ نیجر / دکتر امیربهرام عرب احمدی.
تهران: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات بین المللی الهدی، ۱۳۹۲.
۳۱۲ ص.
مجموعه کتاب های جامعه و فرهنگ کشورها.
۴-۶۳۰-۴۳۹-۹۶۴-۹۷۸
قیپا
نیجر
مؤسسه الهدی
۱۳۹۲ ج ۲ / ۴۴۷ / ۵۴۷ DT
۹۶۶ / ۲۶
۳۳۰۴۸۸۰

مجموعه کتاب های جامعه و فرهنگ کشورها جامعه و فرهنگ نیجر

مرکز مطالعات فرهنگی - بین المللی
سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی
International Cultural Studies Center
Department of Research & Education Islamic
Culture & Relations Organization
Tel: +98 21 88153308
Email: C.C.I.S.@icro.ir

مؤسسه فرهنگی، هنری و انتشارات بین المللی الهدی
Alhoda International, Cultural, Artistic
& Publishing Institution
مؤسسه الهدی الثقافية والفنية للنشر الدولي
Tehran - P.O.Box 14155-4363
www.alhodapublication.ir
info@alhodapublication.ir
Tel: +98 21 22211211 - 22206714

نام کتاب: جامعه و فرهنگ نیجر
نویسنده: دکتر امیربهرام عرب احمدی
ناشر: مؤسسه فرهنگی، هنری و انتشارات بین المللی الهدی
نوبت چاپ: اول
شمارگان: ۱۰۰۰
قیمت: ۱۲۸۰۰۰ ریال
شابک: ۴-۶۳۰-۴۳۹-۹۶۴-۹۷۸
نشانی: تهران، خیابان شهید لویسانی (فرمانیه)، شماره ۱۶۴
صندوق پستی: ۱۴۱۵۵۳۳۶۳
تلفن: ۲۲۲۰۶۷۱۴ - ۲۲۲۱۱۲۱۱
فاب: ۲۲۲۰۶۷۱۴
کلیه حقوق اثر متعلق به مرکز مطالعات فرهنگی - بین المللی
سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی است.

فهرست تفصیلی

۱۷	دییاجه
۲۱	مقدمه

۱. جغرافیای طبیعی و انسانی

۲۷	۱-۱ جغرافیای طبیعی
۲۸	۱-۲ جغرافیای انسانی
۲۸	۱-۲-۱ جمعیت و شاخص های آماری

۲. تاریخ

۲۹	۲-۱ تاریخ دوران باستان
۳۰	۲-۲ تاریخ دوره میانی
۳۳	۲-۳ تاریخ معاصر
۳۳	۲-۳-۱ دوره استعمار
۳۵	۲-۳-۲ روند حوادث سیاسی پس از استقلال
۳۵	۲-۳-۲-۱ جمهوری اول نیجر
۳۵	۲-۳-۲-۱-۱ هامانی دیوری

- ۳۷ ۲-۱-۲-۳ سرهنگ سینی کونجه
- ۳۷ ۲-۲-۳-۲ جمهوری دوم
- ۳۷ ۲-۲-۲-۳ ژنرال علی صائبو
- ۳۸ ۲-۲-۲-۳ کنفرانس ملی
- ۳۹ ۲-۳-۲-۳ جمهوری سوم
- ۳۹ ۲-۳-۲-۳-۱ ریاست جمهوری محمن عثمان
- ۴۰ ۲-۳-۲-۳-۲ کودتای سرهنگ ابراهیم مای نسا را باره
- ۴۰ ۲-۳-۲-۴ جمهوری چهارم
- ۴۰ ۲-۳-۲-۴-۱ ریاست جمهوری ژنرال ابراهیم مای نسا را
- ۴۱ ۲-۳-۲-۴-۲ کودتای سرگرد داودا مالام وانکه (شورای آشتی ملی)
- ۴۲ ۲-۳-۲-۵ جمهوری پنجم
- ۴۲ ۲-۳-۲-۵-۱ دوره اول ریاست جمهوری ممدو تانجا
- ۴۳ ۲-۳-۲-۵-۲ دوره دوم ریاست جمهوری ممدو تانجا
- ۴۴ ۲-۳-۲-۶ جمهوری ششم
- ۴۴ ۲-۳-۲-۶-۱ کودتای سانیفو جیو
- ۴۴ ۲-۳-۲-۶-۲ ریاست بر مورز محمد عیسوفو
- ۴۶ ۲-۳-۳ تحولات مهم در اسامی بر در تاریخ معاصر
- ۴۶ ۲-۳-۳-۱ جنگ داخلی نیج
- ۴۷ ۲-۳-۳-۱-۱ دوره اول جنگ داخلی
- ۴۷ ۲-۳-۳-۱-۲ جنگ داخلی سال ۱۸۵۱
- ۴۸ ۲-۳-۳-۱-۳ جنگ داخلی سال های ۱۹۹۰-۱۹۵۰
- ۵۰ ۲-۳-۳-۲ دوره دوم جنگ داخلی (۲۰۰۷-۲۰۰۹)
- ۵۰ ۲-۳-۳-۲-۱ شورش سال ۲۰۰۷ طوارق
- ۵۲ ۲-۳-۳-۲-۲ ادامه جنگ قبایل طوارق با دولت نیجر (۲۰۰۸-۲۰۰۹)

۳. نظام اجتماعی

- ۵۳ ۳-۱ گروه ها و نهادهای مؤثر اجتماعی
- ۵۳ ۳-۲ گروه های قومی (قبایل)
- ۶۳ ۳-۳ وضعیت جامعه مدنی
- ۶۴ ۳-۴ روابط اجتماعی
- ۶۴ ۳-۵ هنجارها و ارزش های اجتماعی
- ۶۴ ۳-۶ آداب و رسوم

۶۵	۱-۶-۳ سنت‌های عمومی
۶۹	۲-۶-۳ سنت‌های اسلامی
۷۶	۷-۳ نابرابری‌های اجتماعی
۷۷	۸-۳ هویت ملی
۷۷	۹-۳ نهاد خانواده
۷۸	۱۰-۳ زنان
۷۸	۱-۱۰-۳ مشکلات اجتماعی
۸۰	۱-۱۰-۳ زنان و پدیده چند همسری
۸۰	۱-۱۰-۳ تنبیه بدنی زنان
۸۰	۳-۱۰-۳ محدودیت‌های اجتماعی زنان
۸۱	۴-۱۰-۳ بان و بهداشت
۸۲	۲-۱۰-۱ انتقاد از زنان ملل متحد از وضعیت زنان در نیجر
۸۳	۳-۱۰-۳ استاذان به مسائل جنسیتی
۸۴	۱۱-۳ آسیب‌شناسی اجتماعی
۸۵	۱-۱۱-۳ قاچاق مواد مخدر
۸۶	۲-۱۱-۳ کودکان خیابانی
۸۷	۳-۱۱-۳ خشکسالی‌های پایانی
۸۹	۴-۱۱-۳ اعتقاد به خرافات و سحر و جادو
۹۱	۵-۱۱-۳ فساد جنسی
۹۲	۶-۱۱-۳ دخالت‌های مکرر لیبی در دوره قذافی
۹۴	۷-۱۱-۳ فساد گسترده مالی
۹۶	۸-۱۱-۳ نادیده انگاشتن قوانین اسلامی در دادگاه‌های نیجر
۹۷	۹-۱۱-۳ در بزرگی دولت
۹۷	۱۰-۱۱-۳ بردگی
۱۰۱	۱۱-۱۱-۳ وهابیت
۱۰۲	۱۲-۱۱-۳ فقر آموزشی
۱۰۳	۱۳-۱۱-۳ القاعده
۱۰۴	۱۴-۱۱-۳ میسیونرهای مسیحی
۱۰۴	۱۵-۱۱-۳ ناامنی
۱۰۵	۱۲-۳ وضعیت اقتصادی
۱۰۷	۱-۱۲-۳ کشاورزی
۱۰۸	۲-۱۲-۳ معادن

۱۱۰	۳-۱۲-۳ صادرات و واردات
۱۱۰	۳-۱۲-۴ واحد پول
۱۱۱	۳-۱۲-۵ رفاه
۱۱۲	۳-۱۲-۶ خط فقر
۱۱۳	۳-۱۲-۷ اشتغال (بیکاری)
۱۱۴	۳-۱۳ ورزش
۱۱۵	۳-۱۳-۱ ورزش‌های مورد توجه عموم مردم
۱۱۵	۳-۱۳-۲ ورزش‌های ملی و بومی
۱۱۶	۳-۱۴ نحوه گذراندن اوقات فراغت
۱۱۷	۳-۱۵ وضعیت بهداشت و سلامت
۱۱۸	۳-۱۶ مهاجرت و پناهندگی
۱۱۹	۳-۱۷ تعداد و جبران در سطح جهان

۴. سیاست و حکومت

۱۲۰	۴-۱ نوع حکومت
۱۲۰	۴-۲ ساختار سیاسی
۱۲۲	۴-۳ قانون اساسی
۱۲۲	۴-۴ قوه مجریه
۱۲۲	۴-۵ نظام و نهاد قانون گذاری
۱۲۳	۴-۶ نظام قضایی
۱۲۳	۴-۷ نظام حزبی
۱۲۳	۴-۸ تقسیمات اداری و سیاسی استان‌ها و شهرهای مهم پایتخت
۱۲۵	۴-۹ روابط خارجی کشور نیجر
۱۲۶	۴-۱۰ عضویت در سازمان‌های بین‌المللی
۱۲۶	۴-۱۱ پرچم، نشان و سرود ملی
۱۲۷	۴-۱۲ نیروهای مسلح

۵. فرهنگ

۱۳۲	۵-۱ سیاست‌های فرهنگی دولت
۱۳۹	۵-۲ جریان‌های فکری مؤثر
۱۴۰	۵-۳ ذائقه فرهنگی مردم نیجر
۱۴۰	۵-۴ نمادها و سمبل‌های فرهنگی

- ۵-۵ تأثیر فرهنگ خارجی ۱۴۰
- ۵-۶ ترجمه ۱۴۱
- ۵-۷ جهانگردی بین‌المللی (جاذبه‌های گردشگری نیجر) ۱۴۱
- ۵-۸ سه کشور مبدأ گردشگران خارجی ۱۴۴
- ۵-۹ سه مقصد اصلی مسافران نیجری ۱۴۵
- ۵-۱۰ پذیرش کنوانسیون‌های فرهنگی میراث فرهنگی و طبیعی ۱۴۵
- ۵-۱۰-۱ مناطق حفاظت‌شده طبیعی ابر و تنه ره ۱۴۵
- ۵-۱۰-۲ پارک ملی دلیو ۱۴۶

۱.۶ بیان مذاهب

- ۶-۱ اسلام نیجر ۱۴۹
- ۶-۱-۱ تاریخ اسلام در نیجر ۱۴۹
- ۶-۱-۲ مائو و روح نیجر ۱۵۸
- ۶-۱-۳ مدارس قرآن ۱۶۲
- ۶-۱-۴ مدارس اسلامی زنکو ۱۶۴
- ۶-۱-۵ طریقت‌های متصافه ۱۶۸
- ۶-۱-۵-۱ تیجانیه ۱۶۹
- ۶-۱-۵-۲ قادریه ۱۷۲
- ۶-۱-۵-۳ شاذلیه ۱۷۵
- ۶-۱-۵-۴ سنوسیه ۱۷۶
- ۶-۱-۵-۵ خلوتیه ۱۷۷
- ۶-۱-۶ سازمان‌ها و مؤسسات اسلامی ۱۷۷
- ۶-۱-۷ تشیع ۱۸۵
- ۶-۱-۷-۱ پیشینه تشیع در نیجر ۱۸۶
- ۶-۱-۷-۲ سازمان‌های شیعی ۱۸۹
- ۶-۱-۸ شیعیان لبنانی ۱۹۲
- ۶-۲ مسیحیت ۱۹۲
- ۶-۳ آیین‌ها و مکاتب غیر دینی ۱۹۴
- ۶-۴ جایگاه و نقش دین در دولت نیجر ۱۹۵
- ۶-۵ دیدگاه دولت در قبال مسلمانان ۱۹۶

۷. فرهنگ عامه

۲۰۲	۷-۱ غذاهای سنتی
۲۰۳	۷-۲ لباس سنتی
۲۰۵	۷-۳ ازدواج
۲۰۶	۷-۴ سوگواری
۲۰۷	۷-۵ اساطیر و افسانه‌ها
۲۰۷	۷-۶ داستان سرایی
۲۰۸	۷-۷ جشنواره‌ها
۲۱۴	۷-۸ سرودها
۲۱۴	۷-۹ تاریخچه و مبنای سال نو
۲۱۴	۷-۱۰ تعطیلات رسمی
۲۱۵	۷-۱۱ موزه‌ها
۲۱۶	۷-۱۲ خانه‌ها، عمومی

۸. زبان و ادبیات

۲۱۷	۸-۱ زبان، خط رسمی و زبان‌های رایج
۲۱۸	۸-۲ تاریخ ادبیات و سبک‌های ادبی
۲۲۰	۸-۳ وضعیت انواع ادبی نظم و نثر
۲۲۰	۸-۴ مشاهیر ادبی

۹. هنر

۲۲۵	۹-۱ هنرهای سنتی
۲۲۶	۹-۱-۱ موسیقی
۲۲۸	۹-۱-۲ موسیقی کلاسیک، سنتی و مدرن
۲۲۹	۹-۱-۳ فروش نوارهای موسیقی
۲۳۰	۹-۲ تئاتر و هنرهای نمایشی
۲۳۱	۹-۲-۱ سفر گروه‌های نمایشی به خارج
۲۳۱	۹-۳ صنعت سینما و فیلم‌سازی
۲۳۲	۹-۳-۱ پیشینه صنعت فیلم‌سازی در نیجر
۲۳۴	۹-۳-۲ وضعیت سینمای نیجر در دو دهه اخیر
۲۳۵	۹-۴ صنایع دستی
۲۳۶	۹-۵ معماری

- ۹-۶ مجسمه‌سازی ۲۳۷
- ۹-۷ نقاشی ۲۳۷

۱۰. نظام آموزشی

- ۱۰-۱ آموزش و پرورش ۲۳۹
- ۱۰-۱-۱ سیاست آموزشی کشور ۲۴۰
- ۱۰-۱-۲ آموزش ابتدایی و متوسطه ۲۴۰
- ۱۰-۱-۳ چالش‌ها و مشکلات ۲۴۱
- ۱۰-۲ آموزش عالی ۲۴۲
- ۱۰-۲-۱ دانشگاه عبدو مؤمنی دیوف ۲۴۲
- ۱۰-۲-۲ دانشگاه اسلامی نیجر ۲۴۳
- ۱۰-۲-۳ پیرما آتوزش عالی نیجر ۲۴۵
- ۱۰-۲-۴ مرکز پژوهشی دانشگاهی ۲۴۶
- ۱۰-۲-۵ کتابخانه و مداراسناد ۲۴۶
- ۱۰-۲-۶ بودجه تحقیقاتی دارگاه ۲۴۶
- ۱۰-۲-۷ تعداد دانشجویان خارجی کشور ۲۴۷
- ۱۰-۲-۸ تعداد دانشجویان خارجی ۲۴۷
- ۱۰-۲-۹ سه کشور عمده مقصد دانشجویان داخلی ۲۴۷

۱۱. رسانه و وسایل ارتباط جمعی

- ۱۱-۱ رادیو و تلویزیون ۲۴۸
- ۱۱-۱-۱ رادیو ۲۵۰
- ۱۱-۱-۲ رادیوهای دولتی ۲۵۰
- ۱۱-۱-۳ رادیوهای خصوصی ۲۵۱
- ۱۱-۲ تلویزیون ۲۵۳
- ۱۱-۲-۱ تلویزیون دولتی ۲۵۳
- ۱۱-۲-۲ شبکه‌های تلویزیونی خصوصی ۲۵۴
- ۱۱-۳ مطبوعات ۲۵۵
- ۱۱-۳-۱ پیشینه مطبوعات در نیجر ۲۵۵
- ۱۱-۳-۲ نشریات دولتی ۲۵۷
- ۱۱-۳-۳ روزنامه‌ها و هفته‌نامه‌های خصوصی ۲۵۷
- ۱۱-۴ سازمان‌های رسانه‌ای ۲۶۲

- ۲۶۲ ۱۱-۵ شورای عالی ارتباطات
- ۲۶۴ ۱۱-۶ شبکه‌های ماهواره‌ای
- ۲۶۵ ۱۱-۷ اینترنت
- ۲۶۵ ۱۱-۸ خبرگزاری‌ها
- ۲۶۶ ۱۱-۹ کتاب

۱۲. کمک‌های کشورهای اسلامی به نیجر

- ۲۶۹ ۱۲-۱ عربستان
- ۲۷۲ ۱۲-۲ لیبی
- ۲۷۵ ۱۲-۳ مصر
- ۲۷۶ ۱۲-۴ قطر
- ۲۷۷ ۱۲-۵ کویت
- ۲۷۸ ۱۲-۶ ترکیه
- ۲۷۹ ۱۲-۷ عمان
- ۲۷۹ ۱۲-۸ مؤسسات خیریه اسلامی
- ۲۸۰ ۱۲-۹ مؤسسات خیریه اسلامی

۱۳. روابط نیجر و جمهوری اسلامی ایران

- ۲۸۳ ۱۳-۱ روابط سیاسی و اقتصادی
- ۲۸۸ ۱۳-۲ فعالیت‌های دینی ج.ا.ا.
- ۲۹۱ ۱۳-۳ رویکرد نظام سیاسی نیجر به انقلاب و جمهوری اسلامی
- ۲۹۱ ۱۳-۴ نتایج مثبت حضور ج.ا.ا. ایران در نیجر
- ۲۹۷ ۱۳-۵ موافقت‌نامه‌ها و همکاری‌های مشترک
- ۲۹۷ ۱۳-۶ ایرانیان مقیم
- ۲۹۸ ۱۳-۷ ایران‌شناسی
- ۲۹۸ ۱۳-۸ زمینه‌های ایجاد یا توسعه روابط فرهنگی

دیباچه

در عصر حاضر، روابط فرهنگی کشورهای توسعه‌یافته با کشورهای در حال توسعه، به‌ویژه با کشورهای آسیای میانه و خاور میانه، به‌طور فزاینده‌ای در حال گسترش است. این امر به‌دلیل افزایش ارتباطات اقتصادی، فرهنگی و علمی بین این دو منطقه است. در این راستا، همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی محسوب شده و از جایگاهی ویژه در سیاست خارجی هر کشور برخوردار است. این موضوع در دیپلماسی عمومی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران نیز، با توجه به رسالتی که این نظام به موجب قانون اساسی و آرمان‌های امام‌راحل (ع) در عرصه بین‌المللی بر عهده دارد، اهمیت ویژه‌ای یافته است. انجام این مسئولیت خطیر می‌تواند با بهره‌گیری از راهکارهایی همچون توسعه تعاملات فرهنگی و هنری، گسترش همکاری‌های علمی و دانشگاهی، افزایش ارتباطات اجتماعی و رسانه‌ای و تعمیق مناسبات تمدنی و معنوی تحقق یابد.

با عنایت به تفاوت شرایط کشورهای در حال توسعه، اهداف و شرایط فرهنگی و اجتماعی، بدیهی است که برنامه‌ریزی روابط

فرهنگی برای هر کشور باید با توجه به وضعیت خاص آن صورت پذیرد و این مهم در صورتی امکان پذیر است که اطلاعات مربوط به اوضاع و جریان های اجتماعی، فکری و فرهنگی هر کشور در بخش ها و موضوعات مختلف به طور دقیق و روزآمد در اختیار دست اندرکاران روابط خارجی بخصوص مسؤولان امور فرهنگی کشور قرار گیرد. لذا تدوین شناسنامه ای جامع از وضعیت اجتماعی و فرهنگی کشورهای جهان برای گسترش و تعمیق روابط و همکاری های فرهنگی و برنامه ریزی دقیق و شایسته برای ارتقاء تعاملات فکری و فرهنگی یک ضرورت اجتناب ناپذیر به شمار می آید.

بر اساس بند ۳ اهداف سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی «گسترش مناسب فرهنگ با ملل و اقوام مختلف به خصوص مسلمانان و مستضعفان جهان» از جمله اهداف مهم در مأموریت های سازمان محسوب می گردد.

همچنین در بند ۴ اهداف سازمان ب «تقویت و تنظیم مناسبات فرهنگی جمهوری اسلامی ایران با سایر کشورها و سازمان های فرهنگی»؛ و در بند «الف» وظایف سازمان برزوم «سیاست گذاری و هماهنگی کلیه فعالیت های فرهنگی- تبلیغی در خارج از کشور» تأکید و تصریح گردیده است.

ضمن این که بر اساس بند «ب» وظایف سازمان (فرم ۱ و ۳): «انجام مطالعات و تحقیقات فرهنگی بین المللی و حمایت از پژوهش های اسلامی به ویژه در زمینه شناخت ادیان، فرق، فرهنگ ملل و ساختار جریان های فکری جوامع مختلف» و نیز «شناخت جمعیت ها، انجمن ها و شخصیت های فرهنگی و مذهبی جهان به ویژه کشورهای اسلامی» در زمره اهم وظایف سازمان به شمار می آیند.

بدین ترتیب دسترسی دقیق و روزآمد به اطلاعات و تحولات اجتماعی، فکری و فرهنگی هر یک از کشورهای جهان در چارچوب اهداف و برنامه‌های دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران قرار داشته و در زمره ضروریات گسترش روابط خارجی کشور در همه عرصه‌ها، خصوصاً در عرصه فرهنگی و تمدنی محسوب می‌شود.

در دهه چهارم حیات طویه انقلاب اسلامی ایران، سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی راهبرد «معرفی تمدن نوین اسلامی- ایرانی» را به جهت همت خویش قرار داده است. امروز که جمهوری اسلامی ایران در حال جامه عمل پوشاندن به تمدن نوین اسلامی در سرزمین تمدن، نیز خود می‌باشد، بر سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی است که در چارچوب وظایف و اهداف خود این پدیده و گستره تاریخی را به جهانیان معرفی و ابعاد مختلف آن را برای آنان تبیین نماید.

بر این اساس، در راستای تحقق اهداف و وظایف مندرج در اساسنامه سازمان، طرح تألیف و تدوین کتاب‌های جامعه و فرهنگ کشورها به مرکز مطالعات روابط فرهنگ بین‌المللی در معاونت پژوهشی و آموزشی سازمان واگذار گردید تا با گام نخست و در افق سه ساله به تولید ادبیات پیرامون جامعه فرهنگ تمامی کشورهایی که با جمهوری اسلامی ایران روابط فرهنگی داشته‌اند، مبادرت نماید. بدیهی است که گام بعدی این طرح، تعمیم این تحقیق به کلیه کشورهای جهان خواهد بود. امید آن که، این مجموعه آثار، مورد بهره‌برداری دانش پژوهان، پژوهشگران، کارشناسان و دست اندرکاران روابط خارجی و دیپلماسی عمومی و فرهنگی کشور قرار گیرد و برای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی امور فرهنگی بین‌المللی کشور مفید و مؤثر واقع شود.

در پایان، بر خود لازم می‌دانم از زحمات و تلاش‌های ارزشمند
جناب آقای دکتر محمد رضا دهشیری، معاون محترم پژوهشی و
آموزشی، جناب آقای فرهاد پالیزدار، رئیس محترم مرکز مطالعات
فرهنگی بین‌المللی و جناب آقای عبدالرضا سیفی معاون محترم
آن مرکز که سهم عمده‌ای در تحقق این مهم داشته‌اند صمیمانه
سپاسگزاری و قدردانی نمایم.

دکتر محمد باقر خرمشاد

رئیس سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی

مقدمه

«تمدن قاره آفریقا زائیده صحرا است» این سخن منسوب به آلفا محمن جوبو، عالم بزرگ اسلامی و بنیانگذار شهر مقدس سبای است. وی هیچ مکتوبی از خود برجای نگذاشته و در صورت انتساب این عبارت به او جای تردید است اما این جمله در واقع سخن دل بسیاری از مردم قاره آفریقا به ویژه شمال و غرب این قاره است که به ندرت با صحرا در آمیخته اند.

بررسی تاریخ اسلام در قاره آفریقا، نشان می دهد که بیابان های عظیم شمال آفریقا، نه تنها مانع و بازدارنده ای برای گسترش دین مبین اسلام نبوده بلکه به دلیل خصلت و علاقه وافر اعراب مسلمان به صحرا، موجب گسترش بیشتر آن در این مناطق شده است.

کشور نیجر از کشورهای واقع در صحرای بزرگ آفریقا است که با وجود احاطه بخش اعظم آن از بیابان های خشک و لم یزرع، سرشار از جلوه های عمیق فرهنگ و تمدن است و با جمعیت نمود در صدی

مسلمان، یکی از کشورهای بزرگ اسلامی قاره آفریقا به شمار می آید. نیجر از زمان ورود استعمار فرانسه، دوران سختی را پشت سر نهاده و استعمارگران فرانسوی با نابودی سلسله‌های محلی مستقر در مناطق مختلف این کشور، بر آن شدند تا زیرساخت‌های فرهنگی این کشور را منهدم و ضربات سنگینی بر تاریخ و تمدن اسلامی این کشور وارد کنند. در چنین شرایطی، مسلمانان این کشور کماکان پویایی خود را حفظ کردند و گسترش دین اسلام در دوره استعمار فرانسه، در تمامی مناطق کشور، تداوم یافت.

نیجر طی قرن گذشته و به ویژه پس از کسب استقلال از فرانسه، ایام بسیار سختی را گذرانده و با وجود بهره‌مندی از منابع سرشار زیرزمینی، یکی از فقیرترین کشورهای جهان است. از عوامل اصلی این شرایط، استثمار شدید در دوره حاکمیت فرانسه، به یغما رفتن ثروت‌های خدادادی نیجر از سوی دولت‌ها، دانه‌های نالایق و شرکت‌های چند ملیتی، قهر طبیعت و بروز خشکسالی‌های پی‌درپی، جنگ‌های داخلی و نابسامانی اقتصادی ضعیف و متزلزل کشور بوده و در حالی که کشور نیجر ظرفیت‌های عظیمی در حوزه‌های مختلف فرهنگ، تمدن و اقتصاد دارد، هیچ‌گاه از این ظرفیت‌ها در جهت پیشرفت و توسعه جامعه و بهبود وضعیت سیاسی، اقتصادی و اجتماعی کشور بهره‌برداری نشده است.

با وجود نگرشی جامع به تمامی بخش‌های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی کشور نیجر، رویکرد اصلی نویسنده در این کتاب معطوف به شاخصه‌های مهم فرهنگی و اجتماعی این سرزمین است و تا حد امکان تلاش شده تا اطلاعات جدیدی در مورد جامعه و فرهنگ نیجر ارائه شود.

روش تحقیق در این پژوهش، روش تحقیق تاریخی متکی بر منطق

توصیف و تحلیل است و اطلاعات ارائه شده مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند. علاوه بر آن، با توجه به کمبود شدید اطلاعات موجود در منابع فارسی و انگلیسی، نویسنده تحقیق میدانی را یکی از منابع اصلی در نظر گرفته و بخشی از اطلاعات، به‌ویژه در زمینه اسلام و تشیع، طی سفری کوتاه به این کشور جمع‌آوری شده است.

بررسی اوضاع فرهنگی و اجتماعی کشور نیجر در این پژوهش، همان‌گونه که مشخص است، نویسنده با طرح موضوعات مختلف تلاش کرده تا شاخصه‌های فرهنگی - تمدنی این سرزمین سنتی را به بهترین وجه ممکن عرضه کند.

در خصوص زمینه این پژوهش، خاطر نشان می‌گردد کشور نیجر تاکنون به طور مستقل توسط محققان داخلی بررسی نشده و کمبود منابع فارسی در مورد این کشور، کشورهای دیگر منطقه غرب آفریقا کاملاً مشهود است. منابع غربی نیز اغلب وضعیت عمومی این کشور و تحولات سیاسی آن را طی چند دهه اخیر در برمی گیرد. با این همه نویسنده تا حد امکان اطلاعات مورد نیاز خود را با مراجعه به کتاب‌ها و مقالات غربی، دایره‌المعارف‌های بزرگ، به‌ان پایگاه‌های معتبر اطلاع‌رسانی و سایت‌های اینترنتی جمع‌آوری کرد. در عین دشواری بسیار، موجب فراهم آمدن جدیدترین اطلاعات جامع در این زمینه شده است.

علاوه بر روش تحقیق تاریخی و جمع‌آوری اطلاعات موجود در کتابخانه‌ها، تحقیق میدانی نیز جایگاه مهمی در این پژوهش دارد و پژوهشگر بخش قابل توجهی از اطلاعات خود را طی مدت کوتاه حضور در این کشور گردآوری و تبیین کرده است.

کتاب حاضر حاوی چهارده بخش عمده است. نخستین بخش آن شامل جغرافیای طبیعی و انسانی سرزمین نیجر و اطلاعاتی کلی

در این زمینه است. بخش دوم، تاریخ این کشور را از دورترین زمان تا کنون در بر می گیرد و علاوه بر این، برخی از مهم ترین حوادث سیاسی کشور طی چند دهه گذشته، به ویژه جنگ داخلی اقوام طوارق با دولت نیجر در دهه های متوالی بعد از استقلال، مورد بررسی قرار گرفته اند. بخش سوم کتاب به جامعه نیجر اختصاص دارد و شاخصه های گوناگون اجتماعی و اقتصادی این کشور شامل اقوام و قبایل، آداب و رسوم، مشکلات مهم اجتماعی، زنان و نظام اقتصادی کشور نیجر صورت تحلیلی بررسی شده اند. در بخش چهارم سیاست و مبانی حکومت در کشور نیجر، نهادهای عالی حکومتی و نوع رابطه قوای سه گانه با یکدیگر تبیین شده است. بخش پنجم در خصوص وضعیت فرهنگی کشور نیجر است و موضوعات اصلی آن را سیاست فرهنگی دولت نیجر، جایگاه فرهنگ در جامعه و جاذبه های گردشگری کشور تشکیل می دهد. بخش ششم در برگیرنده اطلاعاتی پیرامون ادیان و آیین های کشور از جمله دین اسلام، مسیحیت و آیین های سنتی است. مهم ترین موضوعات مورد بحث در این بخش عبارتند از: تاریخ اسلام، سازمان های اسلامی، مراکز و نهادهای دینی و آموزشی مسلمانان، فرقه های متصوفه و تشیع، توضیحاتی در مورد دین مسیحیت، آیین های سنتی و دیدگاه دولت نیجر درباره ادیان الهی، نقش هفتم به فرهنگ عامه نیجر و برخی نمادهای فرهنگ عمومی مردم این کشور. بخش هفتم اختصاص دارد. در بخش های هشتم و نهم ادبیات، مشاوره ادبی، هنر و شاخصه های اصلی آن بر پایه اطلاعات موجود بررسی شده اند. بخش دهم به نهادهای آموزشی مهم این کشور شامل آموزش و پرورش، دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی می پردازد و در بخش یازدهم رسانه ها و وسایل ارتباط جمعی از زوایای مختلف مورد تحلیل و بررسی قرار گرفته اند. بخش دوازدهم درباره چگونگی کمک های کشورهای

اسلامی به این کشور فقیر است. در بخش سیزدهم نیز مناسبات ایران و نیجریه طی چند دهه گذشته و تأثیر جمهوری اسلامی ایران بر مردم این کشور، به ویژه مسلمانان، براساس مشاهدات عینی و تحقیقات میدانی بررسی می شود.

نویسنده در پایان بر خود لازم می داند از تمامی عزیزانی که وی را در تألیف این کتاب یاری نموده اند، به ویژه جناب آقای دکتر خرمشاد رئیس سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، جناب آقای دکتر دهشیری معاون پژوهشی سازمان، جناب آقای دکتر اسلامی، مدیرکل حوزه ریاست سازمان و جناب آقای پالیزدار رئیس مرکز مطالعات راهبردی فرهنگی بین المللی سازمان، تشکر و قدردانی کند. امید است سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، هواره در تحقق و پیشبرد اهداف مورد نظر موفق باشد.

عرب احمدی

اسفند ۱۳۹۰

